

Ki felel, ha egy cég állít vagy egy cégről állítanak valótlanúságot?

Gyakran hallani olyan bírósági ügyekről, amelyekben valamely magánszemély egy a becsületét sértő kijelentés vagy jóhírnevét sértő állítás miatt egy másik magánszemélyt perel be. Az ilyen eljárásokat hajlamosak vagyunk magánszemélyek közötti vitáknak tekinteni, azonban messze nem kizárt annak a lehetősége, hogy egy ilyen eljárás valamely oldalán vagy valamely oldalához szorosan kapcsolódóan felbukkanjon egy szervezet. Így könnyen előfordulhat, hogy egy cég szeretne elégtételt kapni – például bocsánatkérő közlemény közzététele által – egy őt ért sérelemért, vagy az azáltal elszenvedett hátrányok kompenzálását sérelemdíj formájában kívánja elérni, ahogy az is előfordulhat, hogy valaki által sérelmezett kijelentést egy szervezet képviselőjeként tettek meg.

Ezek közül egyszerűbb a helyzet, ha a sérelmet szenvedő fél egy jogi személy. Mivel a személyiségi jogok alapvetően az emberi mivoltból fakadnak, így egy külön rendelkezés folytán meg kell vizsgálni, hogy az adott jog jellegéből fakadóan megillette-e egy szervezetet. Ekként evidens módon a kegyeleti jogra nem lehet hivatkozni a szép emlékü, de mára felszámolt családi cég kapcsán, egy működő vállalkozás viszont alappal számíthat arra, hogy – üzleti – hírnevét a jog is védelme alá veszi. Kevésbe evidens talán az az elhatárolás, hogy bár ahogy említettük egy jogi személy is hivatkozhat jóhírnevének sérelmére, ha erre alkalmas tényállításokat tesznek vagy híresztelnek rá vonatkozóan, sértő értékítéletekkel szemben a polgári jog nem nyújt a becsületsértés keretében védelmet számára. Az pedig, hogy mi esik a jóhírnév védelmének körébe és mi a becsületsértés tilalma alá a konkrét szöveg tartalma, formája és felhangja alapján határozható meg. Ekként látható, hogy az, hogy valamely cselekmény vagy nyilatkozat lehetőséget ad-e egy szervezet személyhez fűződő jogainak védelmére mindig az egyedi jogsértés fényében vizsgálendő.

Komplexebb kérdés ennél az, hogy ki felel egy olyan kijelentésért, amit egy szervezet vezetője tett, e minőségében. Ilyen esetekben elkülönül a felelősség az egyes jogkövetkezmények tekintetében, egyrészt az objektív szankciókért való felelősségre, másrészt pedig a sérelemdíjjal kapcsolatos felelősségre.

Objektív szankciók azok, amelyek a sérelmet elszenvedett személyt automatikusan megilletik, a személyiségi jogainak megsértéséből fakadóan. Ehhez nincs szükség további körülmény vizsgálatára a jogsértésen túl. Ilyen jogkövetkezmény a jogsértés megtörténtének megállapítása, a jogsértés abbahagyására kötelezés és az attól való eltiltás, a jogsértő elégtétel adására kötelezése (és az, hogy ennek biztosítson saját költségén megfelelő nyilvánosságot), a sérelmes helyzet megszüntetése és a jogsértéssel elért előny átengedése. A Polgári Törvénykönyv meghatároz olyan tisztségeket és státuszokat, amelyek esetében nem a konkrét személlyel szemben, hanem a mögötte álló szervezettel szemben érvényesíthető ilyen igény. Így amennyiben közigazgatási, bírósági vagy ügyészségi jogkörben jár el az adott személy, a felelősség közvetlenül (az előbbi sorrendben) a közhatalmi jogkört gyakorló jogi személyt, az eljáró bíróságot, illetve a Legfőbb Ügyészséget fogja terhelni. Ebből következően a törvényben nem említett esetekben – így különösen a gazdasági társaságok és civil szervezetek vezetői tekintetében – közvetlenül is érvényesíthető igény az objektív szankciók tekintetében az eljáró természetes személyekkel szemben.

A sérelemdíj ezzel szemben jelentős hasonlóságot mutat a kártérítéssel. Ezek közül az egyik, a Ptk. által is kiemelt aspektus, hogy a sérelemdíj viselésére köteles személy meghatározására a kártérítés szabályai alkalmazandóak. Így abban az esetben, ha valamely jogi személyhez fűződő jogviszonyában sérti meg

valakinek a személyiségi jogát (így jóhírnevét, becsületét) egy képviselőnek tekinthető személy, úgy részben a jogi személlyel fennálló jogviszony részben pedig a magatartás jellege veendő fegyelembé. Így, ha egy munkavállaló vagy egy tag – e minőségében – okozza a sérelmet, úgy a munkáltató vagy a tagsággal érintett jogi személy felel, míg megbízott által okozott sérelem következtében fizetendő sérelemdíj megfizetésére a megbízó és a megbízott egyetemlegesen köteles. (Utóbbi esetben egyébként a megbízó kimentheti magát, ha bizonyítja, hogy a megbízott kiválasztása és instruálása során úgy járt el, ahogy általában elvárható.) Ennek megfelelően például egy munkaviszonyban eljáró ügyvezető által, e minőségében megtett jóhírnév sértő nyilatkozat esetén a sérelemdíjat az a társaság viseli, aminek nevében eljár, míg, ha megbízási jogviszony alapján járna el úgy, mind a társaság, mind pedig az ügyvezetővel szemben érvényesíthető lenne ez az igény teljes egészében (azonban amennyiben bármelyik ezek közül teljesít, úgy a követelés a teljesítés erejéig megszűnne). További speciális szabályt jelent az, ha a sérelem okozása szándékosnak tekinthető, amely esetben szintén egyetemlegesen felel a természetes személy és a szervezet.

A fentiek alapján összegezhető egyrészt, hogy pusztán azért, mert valamely kijelentést látszólag az őt alkalmazó vagy általa képviselt szervezet nevében tett meg valaki, még nem jelenti, hogy mentesülne a következmények alól, másrészt pedig fontos a személyiségi jogi perek kapcsán, még azok megindítása előtt alaposan felmérni, hogy kivel szemben érvényesíthető az igény és ezek közül kivel szemben érdemes érvényesíteni azt.